

KAREL HLAVÁČEK

OD ADORNA K HABERMASOVI

Studie ke vztahu kritické teorie a náboženství

CENTRUM
PRO STUDIUM
DEMOKRACIE A KULTURY

OBSAH

Úvod	5
Theodor W. Adorno: filosofie, nebo teologie?.....	13
Předběžné poznámky: neidentita jako „vědomí neochočenosti“ ..13	
Sekulární interpretace Adorna a kritické teorie: obecné úvahy.....18	
Sekulární interpretace „jádra“ kritické teorie: Axel Honneth	20
První četba: Adornova sekulární teologie.....	25
<i>Adornova kritika „iracionalismu“ zjevení a negativní náboženství.....</i>	25
<i>Základní prvky Adornovy teologizující utopie</i>	29
<i>Filosofie, nebo teologie? Utopie, nebo eschatologie?.....</i>	32
Další typy četby Adornovy „teologie“	35
Druhá četba: vědomí aporie	36
Třetí četba: pozitivní prvky Adornovy negativní „teologie“	42
<i>Pozitivní teologický prvek?.....</i>	42
<i>Úvahy k „teologické výhradě“</i>	44
<i>Proč je idea absolutní spravedlnosti nepostradatelná?.....</i>	44
<i>Pozitivní etické obsahy: Adornova „filosofie kontemplace“.....</i>	53
<i>Aporie kontemplace a jednání.....</i>	57
Vlastní četba: Adornova kontemplativní eschatologie.....	60
<i>Adornova eschatologie.....</i>	60
<i>Kontemplace jako „vykoupení“ viny.....</i>	61
<i>Kontemplativní eschatologie</i>	64
<i>Kontemplace a myšlení.....</i>	65
<i>Kontemplace jako forma kenosis?.....</i>	71
<i>Kontemplace jako stopa „odhalování“</i>	76
<i>Biblická figura lásky a nenávisti: Adorno a Kierkegaard.....</i>	79

Jürgen Habermas a náboženství:	
k dialogu mezi rozumem a vírou	81
Předběžné poznámky	81
Fáze Habermasova vztahu k náboženství	84
Habermasova obhajoba odlišnosti víry a sekulárního rozumu	89
<i>Dogma, rituál a všeobecná přístupnost jazyka</i>	89
<i>Od obrazu světa k žitému světu</i>	91
Habermasovo „vědomí toho, co chybí“	93
Kritika Habermasova vztahu k náboženství.....	96
<i>Stíny sekularizační teze u Habermase</i>	96
<i>Bezmoc překladu: může to, co chybí, být doplněno?</i>	100
 Komparativní perspektiva:	
k proměnám vztahu k náboženství u Habermase.....	105
Obsahová sekularizace utopie: od vykoupení k dorozumění.....	105
<i>Úvahy k lidské důstojnosti jako základu lidských práv</i>	109
<i>Od touhy po nemožném ke stažení do oblasti možného</i>	113
Sekularizační pohyb s epistemologickými důsledky	115
<i>Od „vnímání“ pravdy</i>	
<i>k jejímu intersubjektivnímu sdělování</i>	118
<i>Od dialogu s věcmi k dialogu s lidmi</i>	120
<i>Od rekonstrukce se stopou odhalování</i>	
<i>ke konstrukci podmínek dialogu</i>	122
<i>Úvahy k rekonstrukci a odhalování</i>	123
Sekularizační pohyb s ontologickými konotacemi	126
<i>Proměny transcendence:</i>	
<i>od ontologické transcendence k řečové transcendenci</i>	126
<i>Od mystického realismu k realismu pragmatickému</i>	127
<i>Úvahy k mystickému a pragmatickému realismu</i>	130
<i>Od jednoty objektivní reality k rozrůznění „realit“</i>	131
<i>Od naturalismu s teologickou výhradou</i>	
<i>k měkkému naturalismu</i>	135

Světónázorové aspekty.....	137
<i>Metodologický ateismus a světónázor</i>	137
<i>Od korelace filosofie a života ke korelaci filosofie a státu?</i>	144
<i>Otázka diskriminace nábožensky založených občanů: od plošného odsudku k tiché diskriminaci</i>	146
<i>Filosofie v singuláru?</i>	150
K debatě o (post)sekularismu	152
Debata o (post)sekularitě jako „proces vyrovnání“	153
K pojmu (post)sekularismu	162
Od Adorna k Habermasovi: od sekularismu k postsekularismu?	164
Závěr	169
Použitá literatura	185
Abstract	189